

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ КАПІТАЛ ЯК ЕКОНОМІЧНА КАТЕГОРІЯ

© 2025 ГУСАКОВСЬКА Т. О., СВЯТНИЙ Л. О.

УДК 005.336.4:330.1
JEL Classification: D24; L29; M19

Гусаковська Т. О., Святний Л. О. Інтелектуальний капітал як економічна категорія

Метою статті є дослідження наявних підходів до визначення економічного змісту інтелектуального капіталу та його складових, їх ролі в ефективному функціонуванні підприємства. Інтелектуальний капітал є ключовим фактором успішної діяльності підприємств в умовах сучасної економіки знань. Дослідження цієї концепції пройшло три етапи: визначення та ідентифікація складових інтелектуального капіталу, розробка методів його оцінки, а також вивчення його впливу на продуктивність підприємства та можливості практичного застосування. Розглянуто основні складові інтелектуального капіталу: людський, структурний та капітал відносин. Людський капітал охоплює знання, навички та компетенції співробітників; структурний – організаційні процеси, управлінські механізми та інформаційні системи, а капітал відносин – взаємодію компанії з клієнтами та іншими внутрішніми і зовнішніми стейкхолдерами. Визначено, що роль інтелектуального капіталу полягає у створенні додаткової вартості, підвищенні ефективності підприємства та зміцненні його конкурентних позицій. Інвестиції в інтелектуальний капітал є стратегічно важливими для підприємств, оскільки вони забезпечують довгострокову стійкість та конкурентоспроможність. Незважаючи на складність фінансової оцінки цих активів, вони відіграють критичну роль у формуванні вартості компанії та її ринкових позицій. Тому ефективне управління інтелектуальним капіталом є необхідною умовою успішного функціонування сучасних підприємств. Визначено перспективи подальших досліджень, зокрема інтеграцію цифрових технологій, розробку ефективних методик управління знаннями та вплив інтелектуального капіталу на сталий розвиток економіки.

Ключові слова: капітал, інтелектуальний капітал, людський капітал, структурний капітал, капітал відносин, інтелектуальна власність.

Рис.: 1. Бібл.: 14.

Гусаковська Тетяна Олександрівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту, Полтавський університет економіки і торгівлі (вул. Івана Банка, 3, Полтава, 36003, Україна)

E-mail: tatgus@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9094-3613>

Researcher ID: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/A-1367-2019>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57217156315>

Святний Леонід Олегович – аспірант кафедри менеджменту, Полтавський університет економіки і торгівлі (вул. Івана Банка, 3, Полтава, 36003, Україна)

E-mail: Svyatnyi.leonid@gmail.com

UDC 005.336.4:330.1
JEL Classification: D24; L29; M19

Husakovska T. O., Sviatnyi L. O. Intellectual Capital as an Economic Category

The aim of the article is to survey the existing approaches to defining the economic content of intellectual capital and its components, as well as their role in the efficient functioning of enterprises. Intellectual capital is a key factor in the successful operation of enterprises in the context of the modern knowledge economy. The study of this conception has undergone three stages: the definition and identification of the components of intellectual capital, the development of methods for its assessment, and the examination of its impact on the productivity of the enterprise and the possibilities for practical application. The main components of intellectual capital are considered: human, structural, and relational capital. Human capital encompasses the knowledge, skills, and competencies of employees; structural capital includes organizational processes, management mechanisms, and information systems, while relational capital pertains to the interaction of the company with clients and other internal and external stakeholders. It is defined that the role of intellectual capital lies in creating additional value, enhancing the efficiency of the enterprise, and strengthening the competitive positions of the latter. Investments in intellectual capital are strategically important for enterprises as they ensure long-term sustainability and competitiveness. Despite the complexity of the financial assessment of these assets, they play a critical role in shaping the company's value and its market positions. Therefore, efficient management of intellectual capital is a necessary condition for the successful functioning of modern enterprises. Prospects for further research have been identified, particularly the integration of digital technologies, the development of efficient knowledge management methodologies, and the impact of intellectual capital on the sustainable development of the economy.

Keywords: capital, intellectual capital, human capital, structural capital, relational capital, intellectual property.

Fig.: 1. Bibl.: 14.

Husakovska Tetiana O. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Management, Poltava University of Economics and Trade (3 Ivana Banka Str., Poltava, 36003, Ukraine)

E-mail: tatgus@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9094-3613>

Researcher ID: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/A-1367-2019>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57217156315>

Sviatnyi Leonid O. – Postgraduate Student of the Department of Management, Poltava University of Economics and Trade (3 Ivana Banka Str., Poltava, 36003, Ukraine)

E-mail: Svyatnyi.leonid@gmail.com

Під час промислової революції машини замінили традиційну людську працю, а підвищення ефективності виробництва підкреслило важливість продуктивного капіталу. З розвитком економічної глобалізації та високих технологій людство вступило в нову, орієнтовану на знання економічну еру ХХІ століття. У центрі уваги вже не традиційні фактори виробництва, а брак ресурсів знань. У цьому контексті академічні кола поступово поглиблюють дослідження цих ресурсів і зосереджуються на важливості інформації, знань, технологій та інших інтелектуальних факторів для сприяння економічному зростанню. У сучасну епоху економіки знань нематеріальні активи, такі як знання, таланти та інформація, стали важливим засобом посилення потенціалу підприємств. Конкуренція між підприємствами не обмежується традиційними природними ресурсами, робочою силою та виробничими потужностями, а заснована на нематеріальному інтелектуальному капіталі, такому як знання, інтелект та інформація. Підприємства поступово усвідомили важливість факторів інтелектуального капіталу в своїй діяльності.

На фоні економіки знань у глобальному економічному середовищі відбулися великі зміни. Знання та інтелектуальні досягнення відіграють все більшу роль в економічному розвитку. Унікальні знання, якими володіють підприємства, стали основою їх конкурентоспроможності. Принципово змінюються і рушійні фактори створення вартості підприємств. Традиційний матеріальний капітал поступово замінюється інтелектуальним капіталом. Загально визнаним є погляд на те, що інтелектуальний капітал є джерелом створення вартості підприємства. Якщо підприємство хоче зберегти свою довготривалу життєздатність, воно має постійно вдосконалювати свою здатність створювати вартість. Ефективне використання інтелектуального капіталу, який конденсує досягнення знань, є джерелом формування підприємством своєї вартості та збереження конкурентних переваг. Виходячи з цього, дослідження взаємозв'язку між інтелектуальним капіталом і корпоративною діяльністю поступово стало актуальною темою для науковців та практиків.

Аналіз останніх публікацій свідчить про те, що інтерес до дослідження інтелектуального капіталу підприємства з боку науковців та практиків не вщухає. Важлива роль у вивченні цієї проблеми належить таким зарубіжним та вітчизняним науковцям, як Андріссен Д., Брукінг Е., Едвінсон Л., Лернер П., Полторак А., Саліван П., Свейбі К. Е., Стюарт Т., Бутнік-Сіверський О., Житченко Г., Ілляшенко С., Кендюхов О., Прокопенко І., Босак А. та ін. [1; 3–9; 11–14]. Однак через відмінності у ви-

значенні та методах вимірювання поняття та компонентів інтелектуального капіталу відсутній консенсус щодо того, чи може інтелектуальний капітал впливати на результати діяльності підприємства та через який механізм.

Метою статті є дослідження наявних підходів до визначення економічного змісту інтелектуального капіталу та його складових, їх ролі в ефективному функціонуванні підприємства.

Дослідження інтелектуального капіталу пройшло три етапи. Перший етап – це дослідження сутності та елементів інтелектуального капіталу, другий етап – дослідження методів оцінки інтелектуального капіталу, а третій етап – дослідження майбутнього застосування інтелектуального капіталу, яке полягає в тому, щоб зв'язати інтелектуальний капітал з продуктивністю підприємства та поєднати теорію з практикою. На нашу думку, перші два етапи належать до вивчення базової теорії інтелектуального капіталу, а також є основою третього етапу дослідження, тобто взаємозв'язку між інтелектуальним капіталом і результатами діяльності підприємства тощо.

У 1969 році американський економіст Дж. Гелбрейт вперше запропонував термін «інтелектуальний капітал». Він зазначив, що інтелектуальний капітал – це динамічний капітал, динамічний процес генерації знань, спосіб досягнення цілей [10]. Однак визначення Гелбрейта та дослідження цієї концепції залишаються лише тут, без подальших уточнень. Наразі поняття інтелектуального капіталу не має єдиного стандарту. Вчені переважно визначають інтелектуальний капітал з трьох точок зору: нематеріальні активи, знання та здібності та вартість підприємства [7]. Інтелектуальний капітал можна визначити як сукупність активів знань, якими володіє або які контролює компанія, які можуть принести організації конкурентні переваги та створити високу вартість. Ця концепція вказує на те, що створення високої вартості відрізняє інтелектуальний капітал від загальних нематеріальних активів, і підкреслює, що інтелектуальний капітал не є одним активом. Він може відігравати економічну роль $1 + 1 > 2$ і більше підходить для вивчення взаємозв'язку між інтелектуальним капіталом і ефективністю підприємства.

Наукове використання поняття «інтелектуальний капітал» відображає принципово новий підхід до аналізу ринкових відносин, конкурентних переваг та лідерства компаній, що здатні запустити механізми їх інноваційного розвитку.

О. Бутнік-Сіверський у своїй роботі визначає інтелектуальний капітал як «один із різнови-

дів капіталу, який має відповідні ознаки капіталу і відтворює, одночасно, властиву лише йому (інтелектуальному капіталу) специфіку і особливості». Як економічна категорія інтелектуальний капітал розглядається вченим з точки зору авансованої інтелектуальної власності, яка під час свого використання приносить більшу цінність через додану вартість [1].

Слід зазначити, що під інтелектуалізацією людського капіталу зазвичай розуміють процес поступового підвищення інтелектуального рівня людського капіталу на основі інтеграції інформації, загальних і спеціальних знань, навичок і компетенцій індивідів, що відбувається з метою адаптації до сучасних умов господарювання та отримання соціально-економічних вигід. Процес інтелектуалізації праці призводить до створення, формування та накопичення людського та інтелектуального капіталу, який визначає ефективність будь-якої діяльності. Інакше кажучи, інтелектуальний капітал – це знання, які можуть бути перетворені на прибуток і вартість. Інтелектуальний капітал – це технологічні, управлінські та ринкові новації, які можуть стати інноваціями, тобто такими, що приносять додатковий прибуток.

Підсумовуючи вищенаведене, можна побачити, що в сучасній економічній літературі інтелектуальний капітал аналізується з точки зору чотирьох взаємопов'язаних аспектів:

- ✦ Цінність: визначається як актив, здатний приносити дохід;
- ✦ Система: являє собою сукупність взаємопов'язаних елементів;
- ✦ Процес: відображає наявність відтворювальних характеристик, пов'язаних з кругообігом;
- ✦ Результат: пріоритет у процесі його споживання.

Більшість дослідників сьогодні усвідомлюють важливість людського капіталу. Це нематеріальна цінність, яку їхні працівники вносять у свою організацію.

Але найуспішніші підприємства – це ті, які знають, як використовувати свій інтелектуальний капітал.

Інтелектуальний капітал – це загальна вартість усіх нематеріальних активів організації. Він включає людський капітал, але виходить за його рамки. Він містить цілісний погляд на всі аспекти бізнесу, які дають йому конкурентну перевагу.

Це включає вихідні дані, задоволеність клієнтів, досвід співробітників, а також внутрішні процеси та структури.

Компанії, які вимірюють свій інтелектуальний капітал, можуть використовувати його для:

- створення додаткової вартості компанії;
- ✦ удосконалення продуктів і послуг;
- ✦ стимулювання продажів та зростання;
- ✦ підвищення ефективності діяльності компанії;
- ✦ поглиблення відносини з клієнтами та партнерами.

Останній пункт є ключовим. Вдале управління інтелектуальним капіталом може фактично створити більше інтелектуального капіталу.

Через різні погляди на дослідження інтелектуального капіталу вчені мають різні погляди на складові елементи ІК. Переважно його розглядають з позиції дуалізму, тріалізму і плюралізму. Дуалізм передбачає, що інтелектуальний капітал переважно складається з людського капіталу та структурного капіталу.

Теорія тріалізму стверджує, що інтелектуальний капітал складається з людського капіталу, структурного капіталу та капіталу відносин.

Інтелектуальний капітал – це унікальний набір нематеріальних активів. Ці активи дають організації конкурентну перевагу на певному ринку. Він відрізняється від фінансового капіталу, який є матеріальним і вимірним.

Інтелектуальні активи включають:

- ✦ знання та вміння окремих членів команди;
- ✦ дослідницькі та інноваційні можливості;
- ✦ організаційну структуру;
- ✦ інформаційні системи;
- ✦ програми навчання;
- ✦ будь-яку іншу інтелектуальну власність, створену компанією.

Інтелектуальний капітал також включає міцні відносини з клієнтами та стратегічне партнерство з іншими підприємствами.

Він може охоплювати розробку продукту, будь-які інновації чи відкриття, зроблені компанією, а також будь-які патенти чи авторські права, якими вона володіє.

Оригінальні дослідження також сприяють формуванню інтелектуальному капіталу компанії. Так само і будь-які дані, отримані в результаті дослідження.

Не слід недооцінювати вплив інтелектуального капіталу на діяльність підприємства. Розуміння цього може допомогти компанії покращити управління людськими ресурсами. Розвиток інтелектуального капіталу може покращити ефективність бізнесу, сприяючи розвитку економіки знань.

Організації можуть нарощувати свій інтелектуальний капітал шляхом:

- ✦ створення нових продуктів;
- ✦ проведення досліджень;
- ✦ отримання патентів;
- ✦ найму кращих працівників;
- ✦ заохочення інтелектуальної допитливості;
- ✦ удосконалення навчальних програм.

Загалом, розглядаючи класифікацію складових інтелектуального капіталу, можемо зазначити, що найчастіше до його складу відносять людський, структурний капітал і капітал відносин.

Розглянемо кожну з них докладніше.

Людський капітал означає цінність людських ресурсів в організації. Він включає всі навички, ноу-хау, основні компетенції та досвід кожного працівника. Ця вартість не відображається в балансі підприємства.

Організації з потужним управлінням людським капіталом зазвичай мають високу задоволеність і лояльність співробітників. Вони також схильні отримувати високі оцінки за досвід співробітників.

Плинність кадрів призводить до того, що компанія втрачає навички та знання. Це зменшує як людський, так і інтелектуальний капітал в цілому. Тому утримання працівників має вирішальне значення для зміцнення інтелектуального капіталу.

Аналіз ефективності персоналу може допомогти збільшити людський капітал, оскільки він допомагає виявити прогалини в навичках. Потім вони можуть усунути ці прогалини за допомогою професійного розвитку, перекваліфікації, підвищення кваліфікації.

Капітал відносин означає цінність відносин організації з клієнтами; постачальниками; співробітниками; інвесторами; іншими учасниками ринку, включаючи конкурентів.

Клієнтський капітал входить до капіталу відносин. Він включає відносини із клієнтами та рівень їх задоволеності.

Капітал відносин також відображає репутацію компанії серед потенційних клієнтів. Він включає брендинг, впізнаваність та сприйняття бренду.

Але капітал відносин стосується не лише клієнтів. Це також включає репутацію компанії серед інвесторів, зацікавлених сторін, постачальників і конкурентів.

Деякі дослідники у складі інтелектуального капіталу виділяють окрему складову – соціальний капітал – та визначають його як форму відносин між працівниками компанії, соціальний зв'язок, який виступає ресурсом для отримання прибутку та умовою синергії через взаємодію людського,

структурного та ринкового капіталу. Концепція соціального капіталу була введена П'єром Бурдьє в 1983 році в його статті «Підприємство капіталу» і розвинута в наш час Френсісом Фукуямою. Низка вітчизняних дослідників, визначаючи інтелектуальний капітал, вказують, що до нього також належать комунікації працівників та накопичений досвід, норми і цінності – фактори, які також визначають імідж і сутність бізнесу компанії [3]. Зважаючи на зміст соціального капіталу, на наш погляд, цей капітал доцільно включити до складу капіталу відносин як його внутрішньоорганізаційну складову.

Структурний капітал включає організаційні структури і системи управління персоналом, активами, фінансами, продуктами та послугами, клієнтами та постачальниками. Структурний капітал – це закулісні речі, які є секретом справді успішного бізнесу. Він включає політику та процеси, візію, місію, цінності, організаційну культуру, управління персоналом, фінансовий менеджмент, інструменти та методи роботи, кращі практики.

Таким чином, зважаючи на все вищезазначене, структура інтелектуального капіталу компанії виглядає таким чином (рис. 1).

Згідно з думкою більшості вчених, створення цінності підприємств змінилося з опори на традиційний матеріальний капітал на інтелектуальний капітал, такий як знання, технології та інновації. Інтелектуальний капітал став рушійним фактором створення вартості підприємства та відіграє важливу роль у підвищенні ефективності підприємства.

Тому науковцями були проведені широкі дослідження взаємозв'язку між інтелектуальним капіталом і корпоративною діяльністю. Загалом дослідження взаємозв'язку між інтелектуальним капіталом і ефективністю підприємства переважно включають теоретичні дослідження взаємозв'язку між інтелектуальним капіталом і ефективністю підприємства та емпіричні дослідження взаємозв'язку між інтелектуальним капіталом і ефективністю підприємства.

Керівництву підприємств слід насамперед визнати роль інтелектуального капіталу та розробити ефективний набір інструментів для його розвитку. Зокрема, підприємства повинні стимулювати процеси ефективного накопичення, поширення та використання знань, підвищення кваліфікації, формування здатності до саморозвитку, кар'єрне програмування працівників, програми формування кадрового резерву та розвитку здатності до командної роботи.

Рис. 1. Структура інтелектуального капіталу

Джерело: розроблено на основі [1–6; 8; 9].

Інтелектуальний капітал тісно пов'язаний з якісними характеристиками робочої сили. Для формування інтелектуального капіталу недостатньо лише творчого потенціалу. Основою для його формування є такі характеристики робочої сили, як вроджені якості (здоров'я, психофізіологічна стійкість тощо), належне виховання, яке дає людині можливість і мотивацію наполегливо працювати, бути дисциплінованим і постійно вдосконалюватися, професійна підготовка, рівень кваліфікації у поєднанні з постійним її підвищенням, пошук нових рішень, культура, яка розширює горизонти знань і мислення, постійне підвищення інтелектуального рівня, почуття причетності до справи. Все це формує своєрідний творчий і креативний менталітет, який є важливою рушійною силою інтелектуального капіталу.

Порівняно з інвестиціями у фізичний капітал, інвестиції в інтелектуальні ресурси характеризуються вищим ризиком, довшим періодом інвестування та вищою ефективністю. Інвестиції в інтелектуальні ресурси можуть бути як прямими (інвестиції в освіту, планування та мотивацію кар'єрного розвитку), так і непрямими (інвестиції в інформаційні технології, обладнання та матеріальні активи, що підтримують освітню та дослідницьку діяльність).

Отже, можемо зробити висновок, що інтелектуальний капітал в цілому можна віднести до нематеріальних ресурсів, які визначають вартість і конкурентоспроможність підприємства. Інтелектуальний капітал складно перевести у фінансову площину щодо людських ресурсів, але для всіх інших активів організації існують стандартні критерії визначення його вартості. Тому коректно віднести цю економічну категорію до нефінансових активів.

ВИСНОВКИ

Інтелектуальний капітал відіграє ключову роль у сучасній економіці, забезпечуючи конкурентну перевагу підприємств через знання, технології, інновації та ефективне управління нематеріальними активами. Дослідження цього феномену пройшло кілька етапів, охоплюючи його визначення, методи оцінки та практичне застосування для підвищення продуктивності компаній.

Структура інтелектуального капіталу містить людський, структурний та капітал відносин, які взаємодіють між собою, створюючи додаткову цінність. Управління інтелектуальним капіталом передбачає ефективне використання знань, підвищення кваліфікації персоналу, розвиток інноваційних можливостей та формування стратегічних партнерств.

Порівняно з фізичним капіталом, інвестиції в інтелектуальні ресурси є більш ризикованими, однак вони забезпечують довгострокову ефективність та сталий розвиток підприємств. Визнання значущості інтелектуального капіталу та розробка ефективних інструментів для його розвитку дозволять компаніям зміцнювати свої ринкові позиції, підвищувати продуктивність і сприяти інноваційному розвитку економіки.

Перспективами подальших досліджень у цьому напрямі є розвиток та удосконалення методичного інструментарію процесу оцінки інтелектуального капіталу, дослідження впливу цифрових технологій на розвиток і використання інтелектуального капіталу, вивчення ролі інтелектуального капіталу у формуванні стійких бізнес-моделей.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Бутнік-Сіверський О. Б. Інтелектуальний капітал: теоретичний аспект. *Інтелектуальний капітал*. 2002. № 1. С. 16–27.
2. Гусаковська Т. О. Управління інтелектуальною власністю підприємства : дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04. Харків, 2009. 219 с.
3. Житченко Г. О. Управління інтелектуальним капіталом промислового підприємства : дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04. Херсон, 2018. 269 с.
4. Ілляшенко С. М. Сутність, структура і методичні основи оцінки інтелектуального капіталу підприємства. *Економіка України*. 2008. № 11. С. 16–26.
5. Кендюхов О. В. Ефективне управління інтелектуальним капіталом : монографія. Донецьк : ДонУЕП, 2008. 359 с.
6. Прокопенко І. В., Босак А. О. Сутність і структура інтелектуального капіталу підприємств. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. 2016. № 851. С. 82–93. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VNULPM_2016_851_13
7. Andriessen D. Weightless Wealth: Four Modifications to Standard IC Theory. *Journal of Intellectual Capital*. 2001. Vol. 2. P. 204–214.
8. Brooking A. Intellectual Capital: Core asset for the third millennium. London : Thompson International Business Press, 1996. 224 p.
9. Edvinsson L. Skandia Navigator. URL: <http://www.intellectualcapital.se>
10. Husakovska T., Shymanovska-Dianyach L., Rybalko-Rak L., Ishchenko V. Forming a Portfolio of Intellectual Property of an Enterprise. *TEM Journal*. 2020. Vol. 9 (1). P. 269–275.
11. Poltorak A. I., Lerner P. J. Essentials of intellectual property: law, economics, and strategy. John Wiley & Sons, 2011. 320 p.
12. Stewart T. Intellectual Capital: The New Wealth of Organizations. Nicholas Brealey, 1997. 261 p.
13. Sullivan P. Value-driven Intellectual Capital; How to Convert Intangible Corporate Assets into Market Value. Wiley, 2000. P. 238–244.
14. Sveiby K. E. Methods for Measuring Intangible Assets. URL: <https://www.sveiby.com/files/pdf/intangiblemethods.pdf>

REFERENCES

- Andriessen, D. "Weightless Wealth: Four Modifications to Standard IC Theory". *Journal of Intellectual Capital*, vol. 2 (2001): 204-214.
- Brooking, A. *Intellectual Capital: Core asset for the third millennium*. London: Thompson International Business Press, 1996.
- Butnik-Siverskyi, O. B. "Intelektualnyi kapital: teoretychnyi aspekt" [Intellectual Capital: Theoretical Aspect]. *Intelektualnyi kapital*, no. 1 (2002): 16-27.
- Edvinsson, L. "Skandia Navigator". <http://www.intellectualcapital.se>
- Husakovska, T. et al. "Forming a Portfolio of Intellectual Property of an Enterprise". *TEM Journal*, vol. 9 (1) (2020): 269-275.
- Husakovska, T. O. "Upravlinnia intelektualnoiu vlasnistiu pidpriemstva" [Enterprise Intellectual Property Management]: dys. ... kand. ekon. nauk : 08.00.04, 2009.
- Illiashenko, S. M. "Sutnist, struktura i metodychni osnovy otsinky intelektualnoho kapitalu pidpriemstva" [The Essence, Structure and Methodological Foundations of Assessing the Intellectual Capital of an Enterprise]. *Ekonomika Ukrainy*, no. 11 (2008): 16-26.
- Kendiukhov, O. V. *Efektivne upravlinnia intelektualnym kapitalom* [Effective Management of Intellectual Capital]. Donetsk: DonUEP, 2008.
- Poltorak, A. I., and Lerner, P. J. *Essentials of intellectual property: law, economics, and strategy*. John Wiley & Sons, 2011.
- Prokopenko, I. V., and Bosak, A. O. "Sutnist i struktura intelektualnoho kapitalu pidpriemstv" [The Essence and Structure of Intellectual Capital of Enterprises]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Lvivska politekhnika»*. Menedzhment ta pidpriemnytstvo v Ukraini: etapy stanovlennia i problemy rozvytku. 2016. http://nbuv.gov.ua/UJRN/VNULPM_2016_851_13
- Stewart, T. *Intellectual Capital: The New Wealth of Organizations*. Nicholas Brealey, 1997.
- Sullivan, P. *Value-driven Intellectual Capital; How to Convert Intangible Corporate Assets into Market Value*. Wiley, 2000.
- Sveiby, K. E. "Methods for Measuring Intangible Assets". <https://www.sveiby.com/files/pdf/intangiblemethods.pdf>
- Zhytchenko, H. O. "Upravlinnia intelektualnym kapitalom promyslovoho pidpriemstva" [Intellectual Capital Management of an Industrial Enterprise]: dys. ... kand. ekon. nauk : 08.00.04, 2018.